

SongDao04-12-09VoThuong

Host: Kính thưa quý khán giả, Phật giáo cho rằng cuộc đời là vô thường, và cũng là bể khổ, con người mãi lo bám víu vào vật chất chìm đắm trong bể khổ trầm luân. Các tôn giáo đã vạch ra một con đường sống để con người noi theo để tu thân và phục vụ người đồng loại, kiến tạo một thế giới đại đồng an bình hạnh phúc. Hôm nay chương trình Sóng Đạo hân hạnh giới thiệu BS Bùi Đắc Hùm thảo luận về vấn đề quan trọng này. Kính chào BS Hùm

BS Hùm: Kính chào quý khán giả.

Host: Trước hết xin BS cho biết ý kiến tại sao cuộc đời là bể khổ. Theo nhận xét thì cuộc đời có biết bao cuộc vui, từ phong cảnh thiên nhiên tươi đẹp bốn mùa, đến những phương tiện ăn ở với bao món ngon vật lạ, xe hơi nhà lầu xinh đẹp, vân vân và vân...

BS Hùm: Tôi rất đồng ý với em rằng cuộc đời đang cung phụng cho nhân loại đầy đủ phương tiện vật chất đến nỗi chúng ta có thể nói rằng con người những phương tiện vật chất trên thế gian không thiếu món gì cả, vậy mà tin tức hằng ngày trên các đài truyền hình đã loan báo không biết bao nhiêu là cảnh khổ của nhân loại từ các thiên tai như động đất lụt lội hoả hoạn đến các cảnh nghèo đói bệnh tật của các xứ nghèo khổ, đến các tai nạn lưu thông chết người và các cảnh con người cướp bóc giết hại lẫn nhau. Khi gặp một người nào, thì y như là người nào cũng có một chuyện gì phải lo âu phiền não khổ sở. Ngày xưa đức Phật trước khi rời bỏ hoàng cung để đi tầm đạo, đã nhận thức được sự khổ sở của nhân loại qua sanh lão bệnh tử. Xem chung chung thì cuộc đời khổ nhiều hơn vui, và có rất nhiều người suốt đời chịu bao đau đớn khổ sở bôn ba mong tìm được hạnh phúc mà lại không bao giờ tìm được.

Cụ Ôn Như Hầu Nguyễn Gia Thiều đã than rằng:

Trắng răng đến thừa bạc đầu,

Tử sinh kinh cụ làm nao mấy lần.

Cuộc thành bại hầu cần mái tóc  
Lớp cùng thông như đốt buồn gan,  
Cuộc đời đầy đoạn tâm can,  
Lửa cơ đốt ruột dao hàn cắt da...

**Host: Còn một điều nữa, có người cho rằng cuộc đời là vô thường xin BS cho biết ý kiến.**

BS Hùm: Điều này có khi phải trải qua một thời gian dài trong cuộc đời mới có thể nhận thức được. Tôi xin san sẻ một kinh nghiệm cá nhân. Ngày tôi còn nhỏ, lúc ấy đang còn học trung học, ở bên nhà có một gia đình hàng xóm gồm một cặp vợ chồng trẻ với một đứa con trai xinh xắn độ ba tuổi. Người chồng ngày ngày sáng lái xe motorcycle đi làm, và chiều lại, tôi thấy anh ấy lái xe về nhà. Cuộc đời tưởng như vô cùng êm ả và hạnh phúc gia đình coi như không bao giờ dứt. Rồi một hôm chuyện dữ xảy ra. Người chồng bị tai nạn xe cộ qua đời. Tôi choáng váng cả tâm thần, gần như không bao giờ tưởng tượng và chấp nhận được sự việc. Mới ngày hôm qua còn thấy mặt người bạn láng giềng sung sướng hạnh phúc, rồi ngày hôm nay, người bạn lại không còn nữa. Đó là lần đầu tiên tôi cảm thấy được một sự mất mát to lớn trong cuộc đời.

**Host: Đó là kinh nghiệm đầu tiên. Rồi sau đó nhận xét của BS về cuộc đời ra sao?**

BS Hùm: Rồi thời gian qua cũng làm phai pha đi sự mất mát đó và tôi lại thấy cuộc đời tươi đẹp. Có lẽ lúc ấy tôi không có gì phải lo nghĩ, chỉ biết chăm lo học hành mà thôi. Khi học về văn chương, tôi vẫn dừng dừng trước những lời than thở về cuộc đời của thi sĩ Nguyễn Công Trứ:

Ôi nhân sinh là thế ấy!

Như bóng đèn, như mây nổi, như gió thổi, như chiêm bao.

Ba mươi năm hưởng thụ biết chừng nào,

Sự tỉnh dậy nổi kê chưa chín.

Rồi lần lần khi va chạm với cuộc đời chứng kiến những cảnh khổ của con người trong bệnh viện, ngoài đường phố, được tin tức của những người bạn trẻ của mình qua đời giữa lúc thanh xuân, và có nhiều khi chính bản thân mình cũng bị ảnh hưởng bởi những đổi thay và những sóng gió của cuộc đời, tôi mới lần lần cảm nhận và thấm thía với lời thơ của Nguyễn Công Trứ.

**Host: Còn hiện tại bây giờ thì quan niệm của BS về cuộc đời ra sao?**

BS Hùm: Qua hơn 60 năm sống trong cuộc đời, tôi hoàn toàn đồng ý với quan niệm Phật giáo về cuộc đời. Tôi xin đọc một đoạn của kinh Kim Cương về cuộc đời như sau:

Nhứt thiết hữu vi pháp,

Như mộng huyễn bào ảnh,

Như lộ diệt như điện,

Ứng tác như thị quán.

Nghĩa là, trong thế gian, tất cả pháp hữu vi đều sanh diệt biến đổi, không một phút nào ngừng nghỉ, như giấc mộng, như bọt nước trên đầu sóng, như sương trên ngọn cỏ, như ánh chớp trong cơn mưa.

Tất cả đều hiện đó để rồi mất đó.

**Host: Như vậy có phải BS cho rằng cuộc đời là vô thường, và sống trong cuộc đời là sống trong bể khổ? Và con người luôn luôn khổ sở?**

BS Hùm: Không nhứt thiết là phải như vậy. Tôi đồng ý với nhận xét thứ nhứt tức là cuộc đời là vô thường, và cuộc đời là bể khổ. Còn phần thứ hai, con người không ắt phải luôn luôn khổ sở, vì rằng khổ hay không khổ cũng đều do nơi cá nhân của mình. Nếu mình cho rằng khổ thì đời là khổ, còn nếu mình cho rằng mình hạnh phúc thì cuộc đời quả là hạnh phúc.

**Host: Điều này hơi khó hiểu, BS có thể nói rõ hơn.**

BS Hùm: Tốt nhất là cho một ví dụ. Tôi xin kể câu chuyện Tái Ông thất mã trong Cổ Học Tinh Hoa. Ông già họ Tái có một con ngựa rất đẹp, một hôm con ngựa chạy mất, hàng xóm đến chia buồn, nhưng thấy ông già họ Tái vẫn đứng đưng, ông nói mất ngựa biết đâu là một cái phước, có gì mình phải buồn. Quả thật hai hôm sau, con ngựa trở về và dẫn theo một con ngựa khác thật đẹp. Hàng xóm đến trầm trồ chia vui, cho rằng Ông Tái có phước. Ông Tái lại cũng đứng đưng nói rằng được ngựa chưa chắc là một cái phước, biết đâu đó là một cái hoạ. Khi có con ngựa mới, người con trai của ông Tái rất vui suốt ngày cỡi con ngựa mới, rồi một hôm bị con ngựa quăng té gãy chân. Hàng xóm lại để chia buồn. Ông già họ Tái lại cũng đứng đưng, bảo rằng gãy chân biết đâu là một cái phước. Chân gãy rồi cũng lành nhưng người con trai không đi được mà phải dùng nạn. Rồi tới lúc giặc giã, trai tráng trong làng phải đi lính và bị thương vong rất nhiều, riêng con trai ông Tái nhờ gãy chân mà được miễn đi lính nên được sống an ổn với gia đình. Câu chuyện này muốn chỉ rằng trong cuộc đời, hoạ phúc không lường được, mình không nên để ngoại cảnh ảnh hưởng đến cuộc đời của mình, nên chấp nhận, an phận với hoàn cảnh, và nếu được như vậy thì lòng mình mới được an bình.

Host: BS đưa ra những quan niệm của người xưa, cũng như của đạo Phật cho rằng cuộc đời là bể khổ, nhưng thực tế có đúng như vậy không? Vì rằng như ai cũng biết, hiện tại có quá nhiều phương tiện vật chất như đủ các món ăn ngon vật lạ, quần áo sang trọng, nhà cửa rộng rãi đẹp để thoải mái, phương tiện lưu thông đầy đủ từ máy bay, tàu bè, xe hơi tối tân, phương tiện truyền thông như TV, điện thoại cầm tay, đủ loại văn hoá nghệ thuật rất nhiều và rất nhiều không thể kể hết, như vậy làm sao mà gọi cuộc đời là bể khổ được. Xin BS nói rõ thêm về phần này.

BS Hùm: Những phương tiện vật chất vừa kể nếu mình có đủ tất nhiên có thể cho phép con người có một đời sống sung sướng thoải mái, tuy nhiên không phải ai cũng có thể có được đầy đủ những phương tiện vật chất kể trên. Do đó con người phải gian nan tranh

đầu để đạt được những phương tiện vật chất nói trên, mà tranh đấu gian nan cũng đem lại khổ sở. Tranh đấu mà không thành công cũng là một điều khổ sở. Nói chung thì cuộc đời khổ nhiều hơn vui. Bây giờ ví dụ như mình tranh đấu thành công, và có đầy đủ phương tiện vật chất để hưởng thụ, liệu con người có thật sự sung sướng hạnh phúc không? Cái gì mình cho là tốt cũng có những khía cạnh xấu hoặc có hại. Ví dụ đơn giản nhất là đồ ăn ngon có thể có những chất độc như mỡ, đường những chất hoá học độc hại, những kích thích tố của động vật, những vi trùng. Khi mình say mê tiêu thụ những món ngon vô tình mình đem những độc tố vào cơ thể làm hại đến các bộ phận trong cơ thể để rồi sinh ra các bệnh hiểm nghèo. Đó là chưa nói đến sự uống rượu say sưa mất cả lý trí sanh ra hành động hại người, bạo động, lái xe gây tai nạn. Còn những của cải quý giá khác tuy không có tác dụng trực tiếp làm hại cơ thể, nhưng vì sự tranh dành sở hữu làm cho mọi người oán ghét tàn hại lẫn nhau, gây nên khổ sở tang thương. Điều này cho thấy rằng, vật chất có một giá trị phụng sự nhân sinh nếu con người biết sử dụng vật chất đúng đắn, nếu không thì vật chất sẽ chỉ là nguyên nhân của đau khổ, vì rằng con người vì giá trị của vật chất mà tranh dành tàn hại lẫn nhau. Vật chất sẽ là mầm, là nguyên nhân của cướp của giết người, nguyên nhân của tội lỗi.

**Host: Như vậy, vật chất có thể trực tiếp gây nên đau khổ mà cũng có thể tạo khổ một cách gián tiếp do bởi loài người vì tranh dành với nhau mà tàn hại lẫn nhau. Còn như sự vô thường là gì?**

BS Hùm: Vô thường là luôn luôn biến đổi, hoặc không còn tồn tại, cũng như bài thơ tôi vừa đọc, ví cuộc đời như bọt nước, như chiêm bao, như sương sớm trên ngọn cỏ, như ánh chớp trong cơn mưa. Sự việc mới thấy hôm trước thì hôm sau không còn nữa, như người bạn thân tình coi như anh em ruột thịt hôm trước, hôm sau có thể trở thành kẻ thù không đội trời chung, hoặc mới hôm trước sang giàu tột đỉnh, hôm sau nhà tan cửa nát, trở nên bần hàn cơ cực. Chuyện đời không ai biết trước được những gì sẽ xảy ra ở tương lai.

Tôi xin kể một câu chuyện về sự vô thường của lòng người. Nhà hiền triết Trang Tử đi chơi gặp một thiếu phụ đang ngồi quạt nấm mồ. Trang Tử hỏi tại sao phải quạt nấm?

Thiếu phụ trả lời: “Chồng tôi mới chết, trước khi chết có dặn rằng sau khi chết tôi sẽ chờ khi nào nấm mồ khô sẽ đi tái giá. Hôm qua có người muốn hỏi tôi làm vợ, mà nấm mồ chồng tôi chưa khô nên tôi phải quạt cho mau khô, nếu không thì bỏ lỡ dịp may.”

Trang Tử lấy làm xót xa cho tình đời đen bạc. Về nhà kể cho vợ nghe, bà vợ chê trách và chửi người thiếu phụ là kẻ bạc tình, bạc nghĩa. Muốn thử lòng vợ, Trang Tử bèn gọi một người đệ tử thân tín, dặn dò và sắp đặt mọi chuyện. Người đệ tử này cao ráo đẹp trai, ăn nói dịu dàng hoạt bát thông minh tìm đến gặp và chiếm được tình yêu của vợ Trang Tử. Sau đó Trang Tử giả bộ chết, và được tẩm liệm vào quan tài. Trong lúc này người học trò tín cẩn của Trang Tử cũng giả đò bị bệnh nặng. Bà vợ của Trang Tử rất lo lắng, săn sóc hỏi han. Người đệ tử mới nói bệnh này chỉ có óc của người mới chết mới trị khỏi. Bà vợ của Trang Tử nghe vậy mới đi lấy cái vò đập quan tài của Trang Tử để lấy óc trị bệnh cho người tình. Lúc đó Trang Tử ngồi dậy bước ra khỏi quan tài và nói:

Thương thay cho gái quạt nấm

Giận thay cho gái lấy vò đập sãng.

Bởi vậy trong nhân gian mới có câu:

Dò sông dò biển dễ dò,

ả ào ai lấy thước mà đo lòng người.

**Host: Đó là sự vô thường của lòng người. Còn vật chất của cái ở thế gian chịu ảnh hưởng của luật vô thường ra sao?**

BS Hùm: ả hững lúc gần đây ảnh hưởng của thiên nhiên đã làm cho ta thấy rõ thêm luật vô thường. Hơn năm năm trước hiện tượng sóng thần ở ả am Dương đã gây tử vong cho cả trăm ngàn người và làm cho vô số những người còn sống sót chịu cảnh nhà tan cửa nát màn trời chiếu đất, gia đình ly tán. Và sau đó là cơn bão Katrina tàn phá thành phố ả ew Orleans, và sau đó nữa là cuộc động đất ở Trung Hoa gây thiệt hại cho hàng trăm ngàn người.

Tình cảnh thật giống như trong bài thơ của cụ Trạng Trình ả guyễn  
Bình Khiêm:

Thế gian biến cải vũng nên đồi,  
Mặn lạt chua cay lẫn ngọt bùi,  
Còn bạc còn tiền còn đệ tử,  
Hết com hết gạo hết ông tôi...

Thật là:

Trăm năm một cuộc bể dâu,  
ả hững điều trông thấy mà đau đớn lòng.

**Host: ả hư vậy luật vô thường có ảnh hưởng gì đến cuộc đời?**

BS Hùm: Sự vô thường cho thấy rằng vật chất hể có sanh tức có diệt, có hiện hữu tức là có tàn lụn mất mát. Chính sự hư hao mất mát làm cho con người đau khổ. ả hững sự mất mát nhỏ gây nên khổ đau nho nhỏ, những mất mát lớn như tài sản nhà cửa, xe cộ, gây nên đau khổ lớn lao. ả goài của cải vật chất, sanh mạng con người cũng nằm trong luật vô thường. Con người có sanh ra, cơ thể sẽ già yếu với thời gian, bị bệnh tật rồi chết. Sanh lão bệnh tử là bốn nguyên nhân chánh của sự khổ.

**Host: Thừa BS, cái khổ của thế gian một phần do vật chất, và một phần là do con người, vậy muốn chấm dứt sự đau khổ trong cuộc đời con người phải làm gì?**

BS Hùm: Thứ nhất con người phải hiểu rằng mọi sự ở thế gian này, hể hữu hình thì hữu hoại, có sanh thì có diệt, con người phải chịu một định luật chung là sanh lão bệnh tử. Khi hiểu được điều này con người sẽ buông thả không còn bám víu chắc chẻ vào vật chất. ả ên dùng vật chất như là một phương tiện mà không phải là cứu cánh.

Khi nói đến vật chất, vì là nhu cầu cho cuộc sống, ai cũng mong muốn được sở hữu, và do đó có thể xảy ra những tranh chấp va chạm bất hoà, tạo nên một trường tranh đấu ở thế gian.

Host: Thật là buồn cho con người chịu bao đau khổ để tranh dành của cải vật chất, mà những thứ ấy lại chịu luật vô thường không bao giờ bền vững tồn tại. Thật là chịu khổ một cách vô lý phải không BS?

BS Hùm: Thật đúng vậy, chỉ vì con người không biết được luật vô thường nên mới bám víu, chạy theo vật chất để rồi phải chịu bao khổ sở.

Host: Ồ hư vậy có một giải pháp nào để giải quyết vấn đề, để con người thoát khổ?

BS Hùm: Con người thứ nhất phải hiểu luật vô thường, mọi sự ở thế gian này có đó rồi mất đó không bao giờ tồn tại.  
Thứ hai là không để mình bị ràng buộc bởi vật chất.  
Thứ ba là phải biết an phận, bằng lòng với những cái mình hiện có.  
Thứ tư là lo lập công bồi đức, lo phục vụ chúng sanh tìm nguồn vui trong cái vui của người anh em nhân loại của mình, biết thương yêu nhau như anh em cùng một nhà.  
Để chấm dứt tôi xin đọc bài thơ trong Đại thừa Chơn Giáo:

Thanh nhàn hứng nguyệt vịnh thi Tiên,  
Phải dứt trần ai hết não phiền,  
An lạc cảnh trên vui đạo đức,  
Gác vòng danh lợi khoẻ và yên.

Yên hà nhẹ gót bước xuê xang,  
Tâm chí người tu thích chữ nhàn,  
Lung túi gió trăng du cảnh thượng,  
Dưới vòng đất bụi có gì sang!

Sang trọng làm chi bả thúi tanh,  
Đua nhau rộn rục đẫy xô dành,  
Chán đời giả mộng tìm chơn đạo,  
Luyện phép Thần Tiên đắc quả lành.

Host: Xin thành thật cảm ơn BS Hùm. Kính thưa quý khán giả, chương trình Sống Đạo xin chấm dứt nơi đây. Kính chúc quý khán giả thân tâm an lạc.